

Програму зі всесвітньої історії було відокремлено від програми з історії України. У ній проголошувалися цивілізаційний, культурологічний і стадіально-регіональний підходи щодо формування матеріалу; у доборі змісту простежувалася лінія державотворення й реформування суспільства, вплив релігій на суспільне життя; менше уваги приділялося соціальним рухам, революціям.

У своєму докторському дослідженні К. О. Баханов відзначає, що у сучасному викладанні історії у школі можна виокремити дві групи інноваційних технологій:

- технології, що спрямовані переважно на формування в учнів знань, умінь, навичок і часткове формування способів розумових дій, саморозвиток і розвиток творчих здібностей (технологія повного засвоєння);
- технології, що зорієнтовані на розвиток учнів (формування способів розумових дій, самокерованих механізмів особистості, творчих здібностей) і паралельне оволодіння знаннями, вміннями й навичками (технологія розвивального навчання).

У межах визначених груп технології розрізняються за основним шляхом реалізації визначеної мети. У технологіях повного засвоєння навчального матеріалу такими шляхами є інтенсифікація навчання на основі схемно-знакових моделей, удосконалення системи контролю й рейтингової оцінки знань (наприклад, технологія В. Шаталова та її модифікації), модульна організація навчання, внутрішньо предметна диференціація (технологія М. Гузика) тощо.

Таким чином, у технологіях розвивального навчання основними складовими є: проблемні методи, алгоритмізація навчання, індивідуальна самостійна робота учнів, модульна організація навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю. К. Система способов оптимизации обучения / Ю. К. Бабанский // Тридцатилетний ресурс журнала «Вопросы психологии» 1980 – 2009. Режим доступа: <http://www.voppsy.ru/issues/1982/825/825012.htm>
2. Режим доступа: http://libfree.com/125031374_pedagogikapedagogichni_invarianti.html
3. Педагогичний пошук / Упор. І. М. Баженова. – К. : Рад. школа, 1988. – 451 с.
4. Баханов К.О. Теоретико-методичні засади трансформації сучасної шкільної історичної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 [Електронний ресурс] / К. О. Баханов; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2007. – 43 с.

УДК 378.091.2:94

Бабенко Т. В.

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Кіровоградського державного
педагогічного університету ім. В. Винниченка

ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті узагальнені теоретичні підходи до визначення сутності і змісту інформаційної культури майбутнього вчителя історії. Автор робить спробу проаналізувати змістові характеристики досліджуваного утворення як складової професійної культури.

Ключові слова: інформаційна культура майбутнього вчителя історії, професійна культура, професійна компетентність.

Бабенко Т. В. Содержание информационной культуры будущего учителя истории как составляющей его профессиональной культуры. В статье обобщены теоретические подходы к определению сущности и содержания информационной культуры будущего учителя истории. Автор делает попытку проанализировать смысловые характеристики исследуемого образования как составляющей профессиональной культуры.

Ключевые слова: информационная культура будущего учителя истории, профессиональная культура, профессиональная компетентность.

Babenko, T. The table of contents of informative culture of future teacher of history as constituent of him professional culture. In the articles generalized the theoretical going is near determination of essence and maintenance of informative culture of future teacher of history. An author gives it a shot to analyse semantic descriptions of the probed education as a component professional culture.

Key words: informative culture of future teacher of history, professional culture, professional competence.

Інформаційно-комунікативні технології поступово, активно і невпинно вкраплюються й інтегруються в усі сфери діяльності людини та суспільства, стають могутнім каталізатором і визначальним джерелом їхнього об'єктивного розвитку. Цей процес називають інформатизацією суспільства, а саме суспільство набуває ознак інформаційного. Це у свою чергу має як прямий вплив на зміст освіти, пов'язаний з рівнем науково-технічних досягнень, так і опосередкований, пов'язаний з появою нових професійних умінь і навичок. Тому в умовах широкого використання засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі значно зростають вимоги до професійної підготовки вчителів.

Аналіз професійних вимог до вчителя-історика, визначених у державних документах і наукових публікаціях, дає можливість стверджувати, що інформаційна культура є важливою складовою професіоналізму вчителя історії, його загальної та професійної культури.

Отже, актуальність дослідження змісту інформаційної культури як складової професійної культури майбутнього вчителя історії ми визначаємо з огляду на існуючі суперечності між бажаним рівнем інформаційної культури та недостатньою спрямованістю навчально-виховного процесу педагогічних ВНЗ на її формування; між існуючим розумінням сутності інформаційної компетентності майбутніх вчителів історії та сучасним рівнем обґрунтування її змісту. Тому мета статті – розкрити змістові характеристики інформаційної культури майбутнього вчителя історії в контексті структури та змісту його професійної культури.

Слід зауважити, що проблема формування інформаційної культури стала предметом наукового пошуку як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Методологічні засади розуміння сутності інформаційної культури висвітлено у працях Л. Вінарика, М. Вохрищевої, Н. Гендіної, Н. Морзе, Б. Семеновкера, Є. Семенюка та ін. Особливості формування інформаційної культури у студентів вищих навчальних закладів досліджували М. Жалдак, М. Близнюк, Г. Вишпінська, А. Столяревська, Ю. Вороніна, О. Соколова.

У наукових працях С. Анісімова, М. Астафьєва, І. Казакова та ін. інформаційна культура розглядається як фактор професійного становлення особистості.

У науково-педагогічній літературі накопичено значний досвід дослідження особливостей формування професійної та педагогічної культури. Це, насамперед, праці Є. Бондаревської, І. Зязюна, О. Гармаша, І. Ісаєва, В. Радула, В.Сластьоніна та ін.

Розуміння сутності інформаційної культури майбутніх учителів історії передбачає насамперед усвідомлення її як одного з проявів загальної культури.

Як засвідчує аналіз наукової літератури, категорія “культура” є однією з найбільш загальних у науковому *тезаріусі* категорій і має багато визначень. Зокрема в Українському педагогічному словнику ми знаходимо таке тлумачення: “культура (від лат. Cultura – виховання, освіта, розвиток) – сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства й людини і втілюються в результатах продуктивної діяльності. У вужчому розумінні культура – це сфера духовного життя суспільства, що охоплює насамперед систему виховання, освіти, духовної творчості (особливо мистецької), а також установи й організації, що забезпечують їхнє функціонування (школи, ВНЗ, клуби, музеї, театри, творчі спілки, товариства тощо). Водночас під культурою розуміють рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльності” [1, с. 182].

В наш час досить поширеним є діяльнісний підхід до аналізу сутності і змісту культури. Сутність цього підходу досить повно характеризують узагальнення Д. Ольшанського, який розглядав культуру як масову діяльність людей у певній соціальній системі з виробництва, збереження, розповсюдження і споживання цінностей, що пропонуються прийнятою у суспільстві системою соціальних інститутів, і результати досліджень Е. Маркаряна, який пов’язував культуру з технологією відтворення і виробництва певного типу людського суспільства, розглядаючи її не просто як засіб освоєння світу, а як функціональну спрямованість цих засобів на розвиток суспільного цілого, позабіологічно відпрацьований спосіб діяльності [7, с. 60].

Таке розуміння культури дозволяє, з одного боку, розглядати процес формування інформаційної культури майбутніх учителів історії у взаємозв’язку з процесом їхнього професійного становлення, підготовки до майбутньої професійної діяльності, з іншого, – визначати її зміст відповідно до вимог цієї діяльності.

Крім того, існує підхід до розуміння культури, що ґрунтується на теорії “соціального наслідування” (соціологічний підхід). З позицій соціологічного підходу культура розглядається перш за все, як поняття колективне. Це спільні для певного колективу ідеї, цінності і правила поведінки, за допомогою яких формується колективна солідарність як основа соціальності. Врахування положень цього підходу дає можливість, по-перше, враховувати особливості соціокультурного середовища вищого навчального закладу у процесі формування інформаційної культури майбутніх учителів історії, використовуючи механізми “соціального навчання”, по-друге, розглядати процес професійної освіти як керовану культуротворюючу діяльність.

Слід відзначити, що у сучасній культурології і науковій педагогіці розрізняють культуру суспільства (цивілізації), культуру окремих соціальних груп (субкультуру) та культуру особистості.

Аналогічно слід розрізнити інформаційну культуру суспільства і особистості. На думку А. Суханова, інформаційна культура суспільства – це “рівень досягнутого у розвитку інформаційного спілкування, а також характеристика інформаційної сфери життєдіяльності людей, у якій ми можемо відзначити ступінь досягнутого, ступінь прогнозування майбутнього” [13].

Безумовно, існують певні розбіжності в трактуванні загальної культури соціуму та культури певної соціальної групи. Тому для позначення будь-якої соціальної верстви, групи використовується термін “субкультура». У ширшому розумінні під субкультурою розуміють часткову культурну підсистему “загальної” культури, що визначає стиль життя, ціннісну ієрархію та менталітет її носіїв.

Ми враховуємо думку М. Слюсаревського, що складовими субкультури і одночасно її ознаками є: знання (картина світу у вузькому сенсі), цінності, стиль і спосіб життя, соціальні інститути як системи норм, процедурні знання, навички, уміння, способи здійснення, методи, потреби та нахили [12].

Отже, інформаційна культура як один з проявів “загальної культури” охоплює собою сферу відносин людини, окремих соціальних груп, суспільства до інформації. У свою чергу, розгляд досліджуваного феномену

як прояву певної професійної субкультури (вчителі історії), дозволяє виокремити такі особливості інформаційної культури майбутніх учителів історії, як: цілісність інформаційної картини історичного процесу, продуктивне використання різних джерел інформації (друковані видання, Інтернет, телебачення тощо), етичне та критичне ставлення до відбору інформації, орієнтація на гуманістичні й педагогічні цінності, діалогічність і культуровідповідність мислення, професійне та особистісне ставлення до історичної й педагогічної інформації тощо.

Зміст інформаційної культури майбутнього вчителя історії детермінований як загальнокультурним розвитком особистості, так і вимогами професійної діяльності. Враховуючи це, ми вважаємо, що інформаційну культуру майбутнього вчителя історії слід розглядати як складову його професійної культури.

При цьому ми спираємось на визначення сутності і змісту професійно-педагогічної культури у роботах В. Сластьоніна [11] та І. Ісаєва [3], де цей феномен розглядається як складне системне утворення, що є упорядкованою сукупністю загальнолюдських ідей, професійно-ціннісних орієнтацій і якостей особистості, універсальних способів пізнання і гуманістичної технології педагогічної діяльності.

Такий підхід, на нашу думку, дозволяє по-перше, розглядати інформаційну культуру майбутнього вчителя історії як системне особистісне новоутворення та утворення у структурі професіоналізму вчителя; по-друге, досліджувати її зміст і умови формування в контексті професійного становлення особистості майбутнього вчителя-історика; по-третє, передбачити задіяння у цьому процесі педагогічних методик і технологій.

Крім того, при визначенні змісту і структури інформаційної культури майбутнього вчителя історії, на нашу думку, потрібно спиратися на існуючі підходи щодо визначення змісту професійно-педагогічної культури вчителя, а також на вимоги професійної діяльності.

Слід відзначити, що у педагогічній науці відсутня єдність щодо визначення сутності й змісту професійної культури вчителя, що зумовлює вживання термінів "професійна культура", "педагогічна культура", "професійно-педагогічна культура".

Ми поділяємо думку В. Радула, В. Кравцова, М. Михайліченка, які розглядають професійну культуру як поняття у змістовному плані ширше, аніж педагогічна культура, як таке, що найбільш повно відображає професійний розвиток особистості вчителя та його діяльність у професійній сфері, вважають, "що професійна культура вчителя є складовою його загальної культури, складним утворенням у цілісній структурі особистості, що характеризує всю сукупність відносин у сфері педагогічної діяльності та відповідний розвиток індивідуальних професійно значущих здібностей, розумових, психологічних і фізичних якостей, мотиваційної сфери, забезпечує високу якість і позитивне ставлення до професійної діяльності" [9, с. 85].

Ми враховуємо думку В. Кравцова, що "професійна культура має об'єктивний вимір, що характеризує її як суму надбань, цінностей, установок, способів спілкування, традицій, ритуалів, досягнень науки, освіти, що, будучи створеними в процесі діяльності людей, через опредмечування відділилися від них і стали самостійними утвореннями зі специфічними зв'язками, та суб'єктивний, що виражається у особистісній інтеріоризації цих надбань та атрибутів" [5, с. 83].

Отже, інформаційну культуру майбутніх учителів історії теж доречно розглядати в об'єктивному вимірі як певну символічну реальність, що уособлює сприйняття на рівні суспільної свідомості та свідомості представників професійної субкультури системи цінностей, установок, способів комунікації, традицій, ритуалів, знань, умінь, навичок, що у сукупності характеризують способи опрацювання майбутнім учителем-істориком інформації, його оціночні ставлення до неї та діяльність в інформаційній сфері.

Разом з тим професійна культура реалізується тільки через суб'єктний вияв, тобто є "складним інтегральним утворенням у цілісній структурі особистості фахівця, що ... може формуватися лише в контексті соціальної, суспільно-корисної діяльності" [5, с. 83]. Тобто інформаційна культура стає особистісним надбанням майбутнього вчителя історії лише в умовах залучення до певної діяльності, у процесі якої відбувається особистісна інтеріоризація вищезазначених атрибутів об'єктивного вияву інформаційної культури.

Слід відзначити, що діяльнісний підхід до інтерпретації культури та професійної культури дозволяє, з одного боку, враховувати контекст особистісного становлення (Л. М. Коган, В. М. Межуєв та ін.), а з іншого, – розглядати культуру як універсальну властивість і прояв суспільного життя (Ю. А. Жданов, Е. С. Маркарян та ін.). Дотримання положень діяльнісного підходу до інтерпретації та формування інформаційної культури майбутніх учителів історії, на нашу думку, зумовлює визначення змісту досліджуваного утворення відповідно до вимог навчальної, соціальної та майбутньої професійної діяльності, а також розгляду педагогічних умов його формування в контексті процесу професійного становлення особистості майбутнього вчителя історії

Ми враховуємо думку І. Казакова, що інформаційну культуру слід розглядати в якості обов'язкового компонента загальної й професійної культури. Дослідник відзначає: "Як правило, інформаційна культура педагога проявляється й формується у педагогічній діяльності – способом розв'язання різних педагогічних задач, причому не тільки у педагогічній, але й у навчально-пізнавальній, а також дослідницькій діяльності, котрі є для студента основними у період професійної підготовки, через розв'язання навчально-пізнавальних, педагогічних і дослідницьких задач" [4, с. 11]. Разом з тим, спираючись на напрацювання наведеного вище соціологічного підходу до тлумачення феномену культури (Є. Девіс, К. Клакхем, Б. Маліновський, Т. Парсонс, Ч. Хоккет) ми вважаємо, становлення інформаційної культури майбутніх учителів історії відбувається не тільки у педагогічній, навчально-пізнавальній і дослідницькій, але й у соціальній діяльності як результат задоволення інформаційних потреб особистості. Це дозволяє розглядати спрямовану соціалізацію у соціокультурному

просторі ВНЗ і професійній субкультури як необхідну умову ефективного формування інформаційної культури майбутніх учителів історії.

Прийнято вважати, що професійна культура включає сукупність спеціальних теоретичних знань і практичних умінь, пов'язаних з конкретним видом праці. При цьому ступінь володіння професійною культурою виражається в кваліфікації і кваліфікаційному розряді. Необхідно розрізняти: а) формальну кваліфікацію, яка засвідчується певним сертифікатом (диплом, атестат, посвідчення) про закінчення певної навчальної установи і уособлює систему необхідних для певної професії теоретичних знань, б) реальну кваліфікацію, що отримується після декількох років роботи в певній галузі, включає сукупність практичних навичок і умінь, тобто професійний досвід (компетентність).

І. Ісаєв розглядає професійно-педагогічну культуру як узагальнений показник професійної компетентності і метод професійного самовдосконалення. У структурі цього утворення вчений виділяє аксіологічний, технологічний і особистісно-творчий компоненти [3]. Враховуючи вищевказане, ми вважаємо необхідною умовою формування інформаційної культури майбутніх учителів історії врахування засад компетентнісного підходу.

Відомі дослідники В. Краєвський і А. Хуторський вважають, що основними характеристиками компетентнісного підходу є таке: компетентність є ключовим, своєрідним „вузловим” поняттям, оскільки воно, по-перше, поєднує в собі інтелектуальний і навичковий складники освіти; по-друге, в понятті компетентності закладено ідеологію інтерпретації змісту освіти, сформованого „від результату” („стандарт на виході”); по-третє, ключова компетентність є інтегративною за своєю природою, тому що вона містить низку однорідних чи близьких умінь і знань, що належать до широких сфер культури та діяльності (інформаційної, правової тощо).

В. Сластьонін вважає, що поняття „професійна компетентність” характеризує єдність теоретичної й практичної підготовленості вчителя до педагогічної діяльності й констатує його професійність [10]. Ми враховуємо також думку В. Радуга, В. Кравцова та М. Михайліченка, що „професійна компетентність учителя є інтегрованим показником його теоретичної й практичної підготовленості до виконання професійної діяльності, пов'язаної з вихованням і навчанням іншої людини” [5, с. 141].

Враховуючи, що більшість науковців розглядають професійну компетентність як необхідну й важливу складову професіоналізму та професійної культури вчителя, що забезпечує теоретичну та функціональну готовність до ефективної професійної діяльності, ми вважаємо за доцільне розглядати інформаційну компетентність у якості компонента інформаційної культури майбутніх учителів історії.

При цьому ми спираємось на висновок Ю. Чернової, що „професійна культура вчителя з точки зору діяльнісного підходу – це більш високий рівень професіоналізму, досягнутий через філософське осмислення і саморефлексію професії, це міра і спосіб творчої самореалізації фахівця у різних видах професійної діяльності і спілкуванні, спрямованих на засвоєння, передачу і створення професійних цінностей і нових технологій” [14, с. 30].

У цьому контексті слід зазначити, що у культурологічних і в педагогічних дослідженнях, зокрема працях С. Архангельського, Б. Єрасова, М. Кагана, В. Сластьоніна, виокремлюють структурний і функціональний прояв професійної культури як певної метасистеми [5, с. 83]. Це дозволяє нам також розглядати інформаційну культуру майбутніх учителів історії як складну систему, що містить у собі структурні компоненти та має форму прояву у вигляді певних функцій.

Зауважимо, що у вітчизняній і зарубіжній культурології сформувався підхід до інтерпретації культури не тільки як соціального, але й як антропологічного феномену. Т. Люрина вважає, що сама логіка педагогіко-антропологічного підходу до професійної культури вчителя, зумовленої рефлексією гуманітарного знання, розкриває принципово важливу світоглядну функцію конкретних наук, яка найтіснішим чином пов'язана з опрацюванням загального наукового світогляду, котрий правомірно спирається на сукупність даних усіх наук, на здобуті знання стосовно законів суспільства, духовної діяльності людини.

Враховання положень антропологічного підходу та результатів наукових досліджень Л. Вінарника, М. Вохришевої, Н. Гендіної, І. Козакова та ін. дозволяє розглядати прояв індивідуальності (інформаційний світогляд, особистісні професійно важливі якості, здібності) в якості компонента інформаційної культури майбутніх учителів історії.

Узагальнення результатів наукових досліджень і вимог до професійної діяльності майбутніх учителів історії дозволяє стверджувати, що формування інформаційної культури у майбутнього вчителя історії передбачає цілісний розвиток його особистості, зокрема його професійних здібностей, якостей і характеристик, таких як активність, відповідальність, дисциплінованість, пам'ять, увага, акуратність, самостійність, мислення, працелюбність, вимогливість до себе, а також комунікативних якостей.

З антропологічним підходом до розуміння сутності професійної культури тісно пов'язаний аксіологічний, який має значну популярність у науковому світі та ґрунтується на тлумаченні ціннісної природи культури.

Оскільки головним способом сприйняття і відтворення цінностей є професійна діяльність, аксіологічний зміст професійної культури вчителя слід пов'язувати насамперед із цінностями професійної діяльності (педагогічними цінностями), розглядати їх як значення, мету і як принципи поведінки. Ми враховуємо думку, що „цінності педагогічної діяльності дозволяють учителеві задовольнити власні матеріальні, духовні та суспільні потреби, слугують орієнтиром його соціальної та професійної активності, спрямованої на досягнення гуманістичної мети освітньої діяльності” [5, с. 84].

Таким чином, узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності культури та змістовних характеристик професійної культури вчителя дозволяє нам визначити, що інформаційна культура майбутніх вчителів історії є складовою їхньої загальної та професійної культури, складним особистісним новоутворенням, що включає інформаційну компетентність, соціально й професійно зумовлену сукупність ціннісних орієнтацій, мотивів і зразків діяльності в інформаційному середовищі, механізми соціокультурної регуляції, особистісні здібності, якості і характеристики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с.
2. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : АПН України, 1997. – 302 с.
3. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя высшей школы: воспитательный аспект / И. Ф. Исаев. – Москва-Белгород : Везелица, 1992. – 102 с.
4. Казаков И. С. Формирование готовности к саморазвитию информационной культуры у студентов педагогического вуза: автореф. дис. ... канд. пед. наук / И. С. Казаков. – Майкоп, 2006. – 24 с.
5. Кравцов В. О. Теоретичні аспекти інтерпретації змісту професійної культури вчителя / В. О. Кравцов // Наукові записки КДПУ. – Випуск 54. – Серія Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. – С. 81 – 85.
6. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста / Н. Б. Крылова. – М. : Высшая школа, 1990. – 142 с.
7. Маркарян Э. С. Теория культуры и современная наука / Э. С. Маркарян. – М. : Мысль, 1983 – 284 с.
8. Радул В. В. Діагностика особистості майбутнього вчителя: [Монографія] / В. В. Радул. – К. : Вища школа, 1995. – 150 с.
9. Радул В. В. Основи професійного становлення сучасного вчителя : Навчальний посібник / В. В. Радул, В. О. Кравцов, М. В. Михайліченко. – Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2007. – 252 с.
10. Слостенин В. А. Рефлексивная культура и профессионализм учителя / В. А. Слостенин // Педагогическое образование и наука. – 2005. – № 3. – С. 37 – 43.
11. Слостенин В. А. Формирование профессиональной культуры учителя / В. А. Слостенин. – М. : Прометей, 1993 – 178 с.
12. Слюсаревский Н. Н. Субкультура как объект исследования / Н. Н. Слюсаревский // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2002. – № 3. – С. 117 – 127.
13. Суханов А. П. Информация и прогресс / А. П. Суханов. – Новосибирск : Наука, 1988.
14. Чернова Ю. К. Профессиональная культура и формирование ее составляющих в процессе обучения / Ю. К. Чернова. – Тольятти : Издательство ТолПИ, 2000. – 230 с.

УДК 37.091.31-059.2

Олексін Ю. П.

канд. пед. наук, доцент, проректор Рівненського ОППО

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ТРЬОХ РІВНЯХ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

У статті аналізуються підходи до формування змісту навчання історії старшокласників на трьох рівнях диференціації. Зроблено висновок, що диференціація навчання є нормативно обґрунтованим феноменом, за допомогою якого здійснюється сучасний процес навчання та планується удосконалення загальної середньої освіти, її змісту і форм навчання в майбутньому.

Ключові слова: диференціація, навчання історії, зміст навчання історії.

Олексін Ю. П. Подходы к формированию содержания обучения истории старшеклассников на трёх уровнях дифференциации. В статье анализируются подходы к формированию содержания обучения истории старшеклассников на трёх уровнях дифференциации. Сделан вывод о том, что дифференциация обучения является нормативно обоснованным феноменом, с помощью которого осуществляется современный процесс обучения и планируется усовершенствование общего среднего образования, его содержания и форм обучения в будущем.

Ключевые слова: дифференциация, обучение истории, содержание обучения истории.

Oleksin, Y. P. Going near forming of maintenance of educating of history of senior pupils on three levels of differentiation. The article examines the approaches to learning of the content of history pupils at three levels of differentiation. It is concluded that the differentiation of instruction is justified normative phenomenon, through which the modern learning and improvement will be secondary education, its content and form of education in the future.

Key words: differentiation, learning history, learning content history.

Відповідно до мети і завдань навчання історії здійснюється формування змісту рівнів історичної освіти старшокласників, що, на думку фахівців, є найбільшою теоретико-методологічною проблемою шкільних історичних курсів.

Проблематика змісту сучасної шкільної історичної освіти висвітлена в роботах відомих вітчизняних учених, зокрема в працях К. Баханова, Н. Гупана, О. Пометун, Г. Фреймана, Н. Яковенко та ін.